

Zdravlje u vremenu klimatskih promjena: Integrirano planiranje za zdravu budućnost

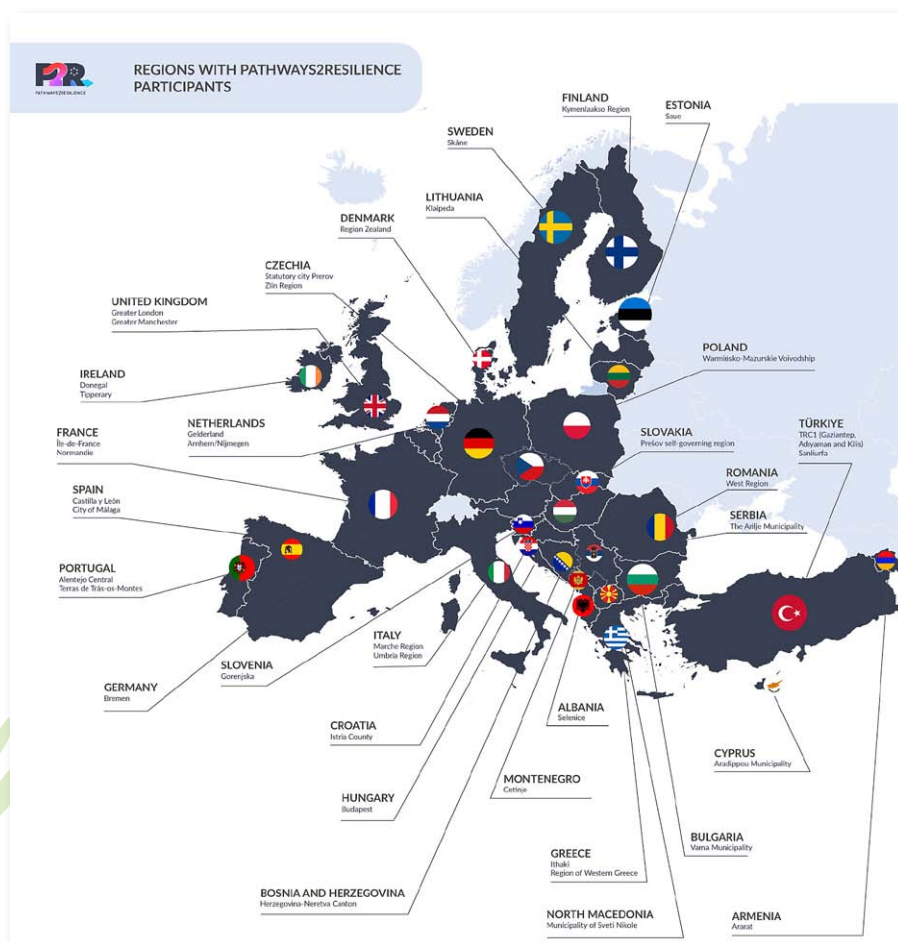
Zdravlje, prostor i održivost u fokusu Poreča

Danas, kada sve češće ekstremne vremenske pojave, poput snažnih oluja, dugotrajnih toplinskih valova, sušnih razdoblja, ali i naglih i intenzivnih oborina, postaju realna prijetnja zdravlju građana, stabilnosti komunalne infrastrukture, sigurnosti imovine te održivosti lokalnog gospodarstva, osobito u osjetljivim sektorima poput turizma, poljoprivrede i zdravstva, Grad Poreč-Parenzo prepoznaje kao prioritet, naj-složeniji i najhitniji izazov suvremenog urbanog planiranja. Njihove posljedice više nisu dio budućih scenarija, one su naša svakodnevica.

Jačanje otpornosti gradova na klimatske promjene sve snažnije prepoznaje neraskidivu vezu između otpornosti gradova i zdravlja njihovih stanovnika. Danas, kada gradovi diljem Europe i svijeta istovremeno trebaju odgovoriti na seriju paralelnih izazova – od ekstremnih vremenskih uvjeta, urbanizacijskog pritiska i energetske nesigurnosti, do porasta nejednakosti i krize javnog zdravlja, potreba za sveobuhvatnim, zdravim i otpornim pristupom urbanom razvoju postaje ključna.

Klimatska otpornost definirana je kao sposobnost pojedinaca, zajednica, institucija, gospodarstva i prirodnih sustava da predvide, pripreme se za klimatske prijetnje i promjene, odgovore i oporave se od njih, na način koji umanjuje štetu, smanjuje ranjivost i povećava kapacitet za prilagodbu budućim izazovima.

Grad Poreč-Parenzo klimu ne promatra izolirano, već u isprepletenosti s pitanjima javnog zdravlja, održivog gospo-

Regije čiji gradovi sudjeluju u projektu Pathways 2 Resilience

darenja prostorom, mobilnosti, energetike i socijalne uključenosti, istražujući **šire i dublje značenje urbane otpornosti**, ne samo kao kapaciteta da se odgovori na izvanredne situacije nego i kao sposobnosti dugoročne prilagodbe, regeneracije i očuvanja kvalitete života.

Takav pristup izravno je usklađen s ciljevima i vrijednostima Misije Europske unije **Putovi prema otpornosti** (engl. *Pathways to Resilience*), jedne od pet

ključnih misija Europske unije u sklopu programa Obzor Europa (Horizon Europe), koja promiče **transformacijski koncept otpornosti** kao proces koji uključuje učenje iz kriza, oslanjanje na znanje i inovacije, aktivno uključivanje građana te razvoj lokalno prilagođenih strategija.

Cilj je Misije pomoći regijama, gradovima i zajednicama da postanu otporni na učinke klimatskih promjena, kao što su ekstremne vremenske prilike,

planiranja i održivog razvoja, dosljedno promičući pristup koji otpornost ne svodi isključivo na tehničke, infrastrukturne ili krizne mehanizme. Naprotiv, održivost se ovdje sagledava **kroz prizmu zdravlja zajednice, društvene pravednosti, okolišne održivosti i uključivog planiranja**, pri čemu zdravlje građana, fizičko, mentalno i socijalno, postaje pokazatelj uspjeha urbanih politika i praksi. Ovaj nam pristup pokazuje da će se kvalitetno i učinkovito planiranje otpornosti na klimatske promjene osigurati isključivo sustavnim, uključivim i strateški usmjerenim planiranjem otpornosti na klimatske promjene na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini koje će povezati različite sektore i stručnjake kako bi se izgradile zajednice otporne na klimatske rizike.

Grad Poreč-Parenzo je:

- ✓ od 2012. godine potpisnik Sporazuma Gradonačelnika
- ✓ 2013. godine izradio Akcijski plan energetske održivosti SEAP za period od 2013. do 2020. godine koji je propisao mjere za 20 %-tno smanjenje emisija CO₂
- ✓ jedan od prvih 6 gradova u RH koji je 2016. godine postao potpisnikom Novog integriranog Sporazuma Gradonačelnika za klimu i energiju
- ✓ 2018. godine izradio Akcijski plan energetske i klimatske održivosti SECAP za period od 2020. do 2030. godine koji je propisao mjere za 40 % smanjenje emisija CO₂

porast razine mora, suše, požari i poplave.

U kontekstu Misije, otpornost nije statičan cilj, nego **dinamičan, participativan i sustavan proces** u kojem gradovi postaju prilagodljivi, otvoreni za suradnju i usmjereni na dugoročno očuvanje temeljnih funkcija poput **zdravlja, sigurnosti, pristupačnosti, ekološke stabilnosti i društvene kohezije**.

Grad Poreč-Parenzo grad je koji već više od dvadeset godina sustavno i predano gradi viziju zdravog i uključivog urbanog života. Jedna je od njegovih najvećih privilegija što uz Centar za pružanje usluga u zajednici Zdravi Grad Poreč-Parenzo koji vizionarski oblikuje koncept zdravlja i života u našem gradu, ima i odgovorne gradske čelnike i timove koji tu viziju ne samo podržavaju, već je žive. Upravo ta sinergija između struke, zajednice i politike temelj je svakog uspješnog modela zdravog grada.

Danas se više nego ikad suočavamo s izazovima koji jasno pokazuju **da zdravlje nije samo medicinska tema, ono je urbano, društveno, okolišno i političko pitanje**.

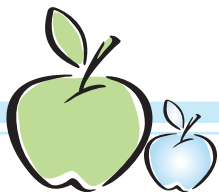
Promjene klime, demografski trendovi, način na koji planiramo prostore, gradimo prometnice, štitimo prirodu ili omogućujemo socijalnu pravdu, sve to izravno utječe na zdravlje naših građana.

Grad Poreč-Parenzo među prvim je gradovima u Hrvatskoj, a i šire, koji

koncept **„zdravlja u svim politikama“** pretaču u konkretne prakse. U Poreču zdravlje ne počinje u bolnici, ono počinje u planiranju dječjih igrališta, biciklističkih staza, zelenih zona, **školske prehrane**, socijalnih usluga i sigurnih urbanih prostora. Grad Poreč-Parenzo ne reagira samo na probleme, već im preventivno pristupa. To je grad koji ne isključuje, već uključuje sve generacije, od djece do starijih, grad koji se prilagođava klimatskim izazovima i koji gradi **otpornost zajednice** znanjem, inovacijama, strukom, sinergijom, povjerenjem i suradnjom.

Stručni seminari Zdravo urbano planiranje koji se provode u okviru Motovunske ljetne škole unapređenja zdravlja, jedinstven su primjer na području Republike Hrvatske. Zdravo urbano planiranje već jedanaest godina zaredom okuplja stručnjake iz područja urbanizma, javnog zdravstva, prostornog

- ✓ izradio Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama za period od 2020. do 2030. godine
- ✓ izradio Studiju dekarbonizacije sektora prometa do 2030. godine i prateći investicijski koncept

- ✓ izradio Plan klimatske neutralnosti do 2050. godine.

Grad Poreč-Parenzo, u sklopu **Pathways 2 Resilience Misije**, u suradnji s Regionalnom energetske-klimatskom agencijom Sjeverozapadne Hrvatske (REGEA), provedbom projekta 'Road 2 Resilience' planira izraditi **Analizu trenutnog stanja** (*Baseline assesment*), **Strategiju klimatske otpornosti** (*Climate Resilience Strategy*), **Akcijski plan**

klimatske otpornosti (*Climate Resilience Action Plan*) te **Plan ulaganja u klimatsku otpornost** (*Climate Resilience Investment Plan*) s ciljem uspostave **otpornog, zdravog i održivog urbanog sustava** koji će moći učinkovito odgovoriti na izazove klimatskih promjena, zaštititi zdravlje građana te osigurati dugoročnu sigurnost i kvalitetu života svojih građana.

Klimatska se otpornost u Poreču ne promatra isključivo kao obrambeni mehanizam, već kao **integrirani razvojni okvir** koji potiče zdravlje, jednakost, energetske učinkovitost, kvalitetu zraka i socijalnu koheziju. To je temelj za izgradnju grada koji je spreman

na klimatske izazove, ali i dovoljno pametan, hrabar i povezan da iz tih izazova izvuče nove prilike za rast i boljitak zajednice.

Na taj način Grad Poreč-Parenzo jasno pokazuje da klimatska otpornost nije budućnost koja se čeka, već sadašnjost koja se strateški planira i aktivno gradi, ona nije luksuzna ambicija, već nužna odgovornost prema sadašnjim i budućim generacijama.

ing. Gordana Lalić

Grad Poreč-Parenzo, Parentium d.o.o.
gordana.lalic@porec.hr